

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek, četrtek in sobota, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četrt leta 3 gold. 25 kr. a. v. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petivrstne 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. šte. 220.

Opravištvu, na katero naise blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. i. administrativne reči, je v tiskarnici: P. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229

Zarad preseljevanja uredništva izostane list v četrtek, a v soboto izide na dveh polah v Ljubljani, kamor naj se dopisi izvolijo adresirati, in naročnine ter inserati pošiljati v prostornosti „Narodne tiskarne“ (Hôtel Europa, Tavčarjeva hiša na celovski cesti).

VIII. občni zbor „Slovenske Matice“

26. septembra v Ljubljani.

(Konec.)

G. dr. Bleiweis obžaluje, da je g. Svetec to debato res iz trte zvil; stvar je bila rešena na voljo Narodne tiskarne. Requiescat in pace! Če Svetec misli, da mi še zmirom nameravamo tiskarno Matično ustanoviti, ne vem, iz česa to sklepa; on ledice in vranice naše preiskuje, če nam spodtaka tak namen. Bistroumni g. dr. Costa (nemir) je vse podrl, kar je Svetec dokazal (nemir, oho! nij res! res!) Tudi pri nas se je našel en Skaza, kakor na Štajerskem, ki je hotel prevzeti poročstvo za tiskarno (smeh *). Svetec je rekel, da naj nikar v slovstvene namene ne mešamo politike. Lehko rečeno, pa kjer je enkrat nasprotstvo, težko izpeljano. Če bo moj nasprotnik zelje jedel, bom jaz repo jedel (smeh); zato predlagam, da o stvari, katera je že gnjusno bila pretresena, ne govorimo dalje; saj nobeden ne bo drugzega prepričal, tedaj je vse naše govorjenje le bob ob steno metati.

Dr. Razlag se oglasi k osobni opazki; tudi g. Svetec želi besedo.

Dr. Costa. Prestop na dnevni red, katerega je stavil g. dr. Bleiweis pride sedaj na glasovanje.

G. Svetec. Jaz sem se oglasil k besedi, imam torej pravico še govoriti.

Dr. Costa. Le g. dr. Razlag še sme govoriti, Vi ne smete govoriti, se niste oglasili. (Strašen hrup: to je teroriziranje — dr. Costa večkrat pozvoni.) G. dr. Razlag ima besedo k osobni opazki.

G. dr. Razlag konstatuje, da takrat, ko je šlo za ustanovljenje Matične tiskarne in za nakup Blaznikove, je on z g. Vilharjem bil pri Blazniku, g. dr. Bleiweis pa tega posvetovanja se nij hotel udeležiti.

Svetec dobi besedo k osobni opazki, o kateri konstatuje, da je zmirom stal v taboru slovenskega naroda in ga je pri vsem dejanji vodila njegova vest.

G. dr. Bleiweis želi besedo. (Nemir. Klici: na glasovanje, debata je končana.)

Dr. Costa (pozvoni). Jaz se ne dam terorizirati (oho! še hujši nemir). G. dr. Bleiweis ima besedo.

Ko hrup potihne, konstatuje g. dr. Bleiweis da je Svetec poprej od dveh taborov govoril, zdaj pa le vidi enega.

Potem se glasuje in z večino glasov sprejme predlog g. dr. Bleiweisa, naj se preide na dnevni red.

Na vrsto pride račun od 1. julija 1871. l. do 1. julija 1872, katerega g. blagajnik dr. J. Zupanec prebere in v nekaterih točkah razjasni. G. dr. Zupanec, kateri tudi za to leto nij vzela

* G. Skaza nikoli nij komu ponujal poročstva za tiskarno; ustanovil jo je kot patrijot sam na svoj riziko, s svojimi denarji. Ljubljanski Skaza! idi in stori enako! Uredn.

benega povračila za svoj trud kot blagajnik, izreče občni zbor zahvalo. Ves račun brez opombe na znanje vzame. Za pregledovalce računov se izvolijo po nasvetu predsednika gg. Žagar, Hohn in Kremžar.

Pri proračnu od 1. julija 1873 l. se dohodki brez vsake opombe na znanje vzemo, pri stroških 1. poprime besedo g. dr. Razlag. Služba tajnika zanima vse Matičarje; vsa enaka društva imajo tajnika, ki ves svoj čas žrtvujejo svojem poslu. Zato naj se v tem smislu stvar tudi pri slovenski Matici v pretres vzame. Opravilni red naj se premeni in tako dopolni, da pripadajo tajniku vsa dela, tudi korektura knjig in biblioteka. Občni zbor pa naj odloči letno plačo in naj se da tajniku tudi brezplačno stanovanje v Matični hiši. Nasvetujem tedaj, naj se odboru naroči: da popravlja opravilni red v gori omenjenem smisli ter ga prihodnjemu občnemu zboru predloži; denes pa se naj že izreče, da se služba tajnika za prihodnje leto ima razpisati.

Po nekaterih opazkah g. Lesarja in prof. dr. Krek-a zarad knjižnice Matične je predlog dr. Razlag-a sprejet.

Ostali stoški se brez opazek sprejmo. Po odbitih stroških ostanejo za izdavanje knjig fr. 3791. 26 kr.

G. dr. Razlag govori o izdavanju šolskih knjig na Matične stroške. Letos je dveh izdanih knjig vsak Matičar bil vesel. Ko pa bi se izdavale take šolske knjige, ki ne zanimajo vseh omikancev, na pr. latinske in grške slovnice, matematike itd., bi se utegnili Matičarji naveličati vplačanja donoskov. Vendar mora Matica podpirati izdavanje šolskih knjig, če ravno bi morale v prvi vrsti to skrb imeti dežela in vlada. Svetuje, naj Matica neko svoto odloči za izdavanje šolskih knjig in naj se ta nasvet naznanja dotičnima faktorjema, da tudi ona pripomagata.

G. dr. Bleiweis pritruje temu predlogu samo meni, da bo deželni zaklad težko dal pomoči. Kar pa vlado zadeva, bo ona morebiti, kakor do zdaj, tudi odsle dajala podpore in zato bi dobro bilo, da se Matica obrne do vlade s prošnjo, naj pripomaga pri izdavanju šolskih knjig.

Predlog je enoglasno sprejet.

G. dr. Krek nasvetuje, naj občni zbor imenuje za častnega uda Matice g. prof. Miklošič-a. Enoglasno prejeta.

Pride 6. točka dnevnega reda: Volitev 11 odbornikov.

G. dr. Costa povabi nazoče, naj oddajo volilne liste.

Ko se je to zgodilo, imenuje za škrutinatorje gg. Ivan Vilhar, Janez Flies, katehet, Jan. Mur-nik, Hugo Turk in Franc Hren. Ker poslednji izreka, da ne more prevzeti tega posla, svetuje g. dr. Vošnjak, naj predsednik v komisijo za škrutiniranje vzame g. Graselli-a. (Dobro!)

Gospod. dr. Costa pa kliče: Jaz se ne dam terorizirati (Nemir, hrup, oho! Vi terorizirate.) Dr. Costa. Jaz volim za škrutinatorja še g. Lesarja. (Po teh besedah neznan hrup in upitje: To je impertinentno pristransko!)

Dr. Vošnjak. Ker g. predsednik nij hotel se ozirati na želje občnega zbora, predlagam, naj se škrutiniranje koj zdaj tukaj začneja in vpričo nas vrši. (Dobro;)

Dr. Costa. Škrutiniralo se bode v Matični

sobi, ne tukaj. (Strašen hrup, upitje proti predsedniku, kateri večkrat pozvoni, končno kliče na ves glas :) Seja je končana, in zapusti dvorano.

G. Lesar pa je že poprej pograbil vse volilne liste, kateri še toliko ne, da bi se bili skupaj zvezali in zapečatili, in je izginil iz dvorane. —

Tako se je končala ta burna seja.

Dostavek. Od druge strani se nam poroča da je tropica Matičarjev hotela za g. Lesarjem in Costo v Matično sobo in terjala, naj se vpričo njih škrutiniranje vrši. Dr. Costa se je temu ustavljal, padale so ostre besede, katere bi vsacega napotile odpovedati se predsedništvu. Samo od g. dr. Coste nam dozdej še nij znano, ali se je odpovedal vodstva društva, katero, kakor je dovolj priložnosti imel videti, perhorescira njegovo predsedništvo.

Učiteljska zborovanja v Ljubljani.

(Da je.)

O 1. točki dnevnega reda, o debati k tej točki, o sprejeti resoluciji zastran slovenskih učiteljskih izobraževališč poročal sem v zadnjem listu. Denes naj še omenjam nekatere važnejše momente iz govora prof. Tomiča. Ta je poudarjal v priličnem zgledu vzajemnost Slovencev z drugimi Slovani, rekoč: Slovenija naj bode Vam to, kar je košulja na životu; surka naj pomenja Jugoslovanstvo in kožuh (plašč) Vam je vse-Slovanstvo. Kot Slovenci Vam je torej treba dobro znati slovenski jezik, kot Jugoslovani učiti se vam je hrvaški in srbski, a kot Slovani učiti se je zlasti treba ruski jezik, kot diplomatični jezik med Slovani. Gladé nemščine poudarjal je govornik, da ona med slovanskimi narodi se ne mora udomačiti, ker nij v rodu s slovanskimi jeziki, kakor so postavim ravno ti med seboj. Tomič reče, da nobena nemška muha se nima vvesti na slovenskega otroka v šoli. V ljudski šoli tudi nij mogoče otroka dveh jezikov naučiti, kajti le eden je materni jezik in le eden se more tako naučiti, kot zahtevajo lastnosti jezika; kajti že Göthe je rekel: Kdor dva materni jezika govori, more imeti dvoje src. Po dokončanem tem, z veliko pohvalo sprejetem govoru bila je sprejeta že zadnjič omenjena resolucija. Popred je še dr. Jarc pojasnoval nekaj zastran šolskih ur na teden v uč. izobraževaliških.

2. točka dnevnega reda je bila: Kako naj se v ljudski šoli nemški jezik podučuje? O tem je poročal g. nadučitelj Knific iz Tržiča na Gor-njskem. Njegov govor bil je pretih in prehter, tako da ga občinstvo razumelo nij. Le bližnji njegovi poslušalci so ga slišali. Mož meni, da je nemščina kot drugi deželni jezik nekoliko potrebna, da tu velja pregovor: „Kolikor jezikov znaš, za toliko mož veljaš“ in da „srednja pot je najboljša pot.“ Iz tega stališča je v ročnem in naglem govoru govoril o nemških šolskih knjigah, o učnih pomočkih za ta predmet, o metodi pri tem predmetu. Ker pa nij nič novega povedal, bilo je občinstvo nemirno in med klici: „konec“ končal je svoj govor, ki bi bil sicer v kateri okrajni učiteljski skupščini prav na pravem mestu.

Učitelj Stanonik predlaga, da naj se ta točka opusti, in na dnevni red prestopi, ker se v

nemščini v ljudskih šolah po deželah ne podučuje, meščanske (menil je menda „mestne“) šole pa nas ne brigajo.

Nadučitelj Lapajne je tudi popolnoma zoper nemščino v slovenskih ljudskih šolah. Zavaljo ljubega kruhka pa mora učitelj na nekaterih šolah vendar le tudi v nemščini podučevati. Ker se že temu ogniti ne moremo, treba je skrbeti, da si to podučevanje vsaj nekoliko zljajšamo.

Kako to? to nam kažejo nekateri nemški učenjaki s tem, da vpeljujejo za svoj jezik latinski (slovanski) črkopis, da nemške samostalnike pišejo z malimi pismenkami, da opuščajo nepotrebno črko h in ie, kot znamenji dolgosti samoglasnikov i. t. d. Tega načela naj bi se slovenski, oziroma slovanski učitelji v svojih šolah poprijeli pri učenju nemškega jezika, in naloga ta bode lažja in namen se bode hitreje dosegel. O tem predlogu se nij glasovalo, in sprejel se je prejšnji predlog, da se prestopi na dnevni red.

3. točka dnevnega reda je bilo: Enakomerno plačevanje učiteljev na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem. O tem je poročal Lapajne. (Njegov obširni govor, od strani učiteljev sprejet z veliko pohvalo in gromovitim navdušenjem, natisnemo drugi pot.)

Stanonik k nizkim plačam kranjskih učiteljev dostavlja, da še teh plač ne dobivajo v redu, da še za te morajo po stokrat beračiti. Plače naj bi učitelji dobivali pri davkarjih. Podobnik u so podučiteljske plače od 70% uč. dohodkov prenizke. Podučitelj mora večkrat več storiti od učitelja, več otrok podučevati, in za svojo daljno obraževanje kupovati si mora dragih knjig, iz katerih se mu je učiti, da napravi preskušnjo za učitelja, on predlaga torej 80%. O tej točki govori še prof. Tomić. On se čudi, da učitelj — edini inteligentni človek na deželi, je tako slabo plačan in meni, da učitelj, ako za narod dela, mora tudi od naroda zahtevati — kakor je že rekel Lapajne — da ga dostojno plača. On kaže na Rusko, kjer imajo učitelji plače enake oficirjem, kjer ima lajtenant toliko kot podučitelj, nadlajtenant toliko kot nadučitelj, kjer so učitelji srednjih šol enaki majorjem in direktorji srednjih šol enaki generalom. V tem smislu naj se plače učiteljem poboljšajo, kar je bilo od zboru tudi sprejeto. Predno se je k 4. točki prestopilo, čitali so se došli telegrami: od Maščka, predsednika učiteljskega društva v Pragi, od bivšega profesorja Pajka iz Maribora, od okrajnega š. nadzornika Stojanoviča iz Karlovca, (in pozneje došli) od Marije Jambrišakove iz Zagreba, slušateljice bečkega pedagogija, ki je v navdušenih besedah spodbujala učitelje, delovati v narodnem smislu, in slednji telegram od učiteljske skupščine v Otočacu.

Posamezne nasvete še je oglasil Stanonik ter obžaloval, da se je letos nek učitelj (Gariboldi) predrznil, slov. šolstvo in slov. učiteljske prvake tako grditi, da je vse učitelje žalilo. Zatorej je zaklical, žaljenima učiteljema, Tomšiču in Praprotniku živela! kar je po dvorani jako odmevalo. (Dalje prih.)

Na adresu „Novice“.

Da si nam je že dovolj s tem listom otepati se, ki je na stara leta slep od strasti postal (po lastnem noviškem pregovoru, da star panj posebno gori, ako se užge) — vendar nekoliko besedi na kopico njegovih nasrtajev. Na glavno očitjanje, da so delničarji „narodne tiskarne“ sami sebičnejši in dobičkarji, odgovoril je v zboru „Slovenske Maticе“ nepristransko mož, g. Luka Svete tako dobro in ob enem tako dostojno, da nam nij nič pristaviti, k večjemu to, da zopet javno povemo, da narodna tiskarna lahko izvrstno izhaja brez „Matičinih“ tiskovin, in da volitve v odbor „Maticе“ nemajo s tiskarno nobene dotike.

Smešno je, če tiste „Novice“ pregovor o „lastni hvali“ ponavljajo, katere so 30 let svojega glavnega urednika tolikokrat hvalisale kakor nobene novine tega sveta. Naj bi se bile „Novice“, ako že po pregovorih lové kakor Sančo Panza, rajše domislile na drug pregovor, na pr.: „kdor

v stekleni hiši stanuje, naj s kamenjem okolo sebe ne meče“, ali: „v domu obešenjaka naj se o vrvi ne govori.“

Na plagijat zmerjanja z „Mladoturki“ bi lahko mi našli dosti umestnejših zaznamovanj za vas slovenske „Abderite“, a take iznajdbe naj ostanejo vaš privilegij.

G. Kosarja na Štajerskem nij „spahnila“ nobena Vošnjakova klika, temu večina kmetov nij hotela duhovnika voliti. Mi nijsmo krivi, da si nij znal med njimi več zaupanja dobiti. Ker se je to med agitacijo zanj kmalu pokazalo, a nij hotel ob pravem času odstopiti, temu je na najposlednejši hip čakal, zato, samo zato je bil voljen nemškutar. Vse drugo je zavijača in zloba.

Poslanca Hermana proti nam za ščit postavljate, imenujoč ga „najbolj pogumnega in inteligentnega zagovornika narodnih pravic štajerskih Slovencev“. Ker se v istem spisu zaradi svoje „doslednosti“ na prsi trkate, vprašamo vas, posebno g. Costo: ali ste že pozabili, kako sodbo ste v Ljubljani izrekli o tem moži, ko je z drugimi slovenskimi poslanci v občo pohvalo stavil na graškem zboru znano interpelacijo zaradi zedinjenja Slovencev, in vi, da si v večini, a ne imajoči poguma ni srca kaj enacega storiti, čenčali ste o „fantastih“ in „zrelih za nornišnico“, ne pa o „najinteligentnih zagovornikih“.

„Ste celo mrtve klicali iz grobov!“ zagrme nam „Novice“ in ona dva klicaja sta gotovo izraz polnočnega strahu, ki „Novicam“ kožo ježi, da se med „Narodovci“ celo čarobniki, vedeži in proroki nahajajo, ki more „klicati iz grobov.“ Res, mogočnejše privrženike imamo, nego smo mislili sami!

Na vse drugo ne odgovarjamo, tudi nam „škoda papirja“. Samo to še primetimo, da ne razumemo od kod L. Vončinova arogantnost s katero se gerira kot vrhovni sodnik „Naroda“, in čemu njegovo odpovedovanje?

Dopisi.

Iz Ptujja, 26. sept. [Izv. dop.] Pretečeno nedeljo se je v naši čitalnici veseloigra „I., II., III. poglavje“ predstavljala. Čitalnična, sicer precej velika dvorana je bila prenapolnena, kar se imamo deloma predstavljajočim osebam zahvaliti. „Libinska“ (gospodična Tekla Š.) „Julija Podmanska“, (gospodična Ana L.), dve gracijozni podobi, v cvetu mladosti, se na odru tako domače čutite, kakor izurjene igralke. Kdor slovenskega jezika ne ljubi, naj pride poslušat, kadar iz takih ust teče. „Kolinski“ gosp. J., potovajoč slov. igravec je na odru znana in rado vidjena osoba, „Vladimir“, g. L., vidimov g. dr. G. „Jakob“ sluga pri Kolinskih, g. P. — so svoje naloge v vsakem obziru dobro izvršili; „Jakob“ pa je s svojo komiko občno veselost vzbujal. Poslušalci so svojo zadovoljnost z živim ploskanjem izrazili. Po igri je bila tombola, potem ples. Takih živahnih večerov zi želimo v našem društvu, posebno v zimskem času več, kajti tudi v socialnem življenju se da za našo reč dosti storiti.

Pri Kapeli, 17. sept. xy. Naš gosp. župnik M. R. so, kakor se je v svoje vreme po mnogih novinah bralo, bili med malim brojem onih duhovnov lavantinske škofije, kateri so zavaljo strašnega siromaštva za državno pomoč prosili. Ta prošnja bila je brez uspeha, kajti siromaček so „skoz padnoli“ in sicer zbog prevelikega „Mangel an Dürftigkeit.“ — Ta osoda je prav težka, ali mnogo težja je še s tem, ker so mesto zaželenih srebernjakov od različnih krajev priromale prej vse fele pikantnih pozdravljanj, in ker je njihov bivši kaplan J. K. katerega so g. župnik komaj nagovorili, naj tudi za pomoč prosí, včera j svojih 200 v Radgoni vzdignil. —

V soboto 14. t. m. bila je tukaj skušnja šolske mladeži, pri kateri so med drugimi nazočili člani kapelskega šolskega svetovalstva gg. Vavpotič, Žitek, Rihtarič, Korošec, Košar, dalje gimnazijalna profesorja Streer in Žitek, prvi učitelj

povestnice v Oseku, drugi matematike in fizike v Ptujju, tudi g. J. N. E. Klemenčič in g. kaplan Arnuš. Torej narodna gospoda. Samo g. župnik nijso imeli „cajta“ priti! — Sè skušnjoj smemo popolno zadovoljni biti, kajti otroci so na vsako pitanje tako odgovarjali, da je bila milina poslušati in za tega delj radostno upotrebljujemo to priliko, da gg. učiteljema Kočmutu in Mihaliču za za njijun pameten in razumen način podučevanja srčno zahvalnost javno izrečemo. —

Po svršenej izkušnji bili so najpridniši učenci z lepimi knjižicami obdarovani, katere je kapelski za vsak pravi napredek oduševljeni šolski odbor velikodušno oskrbel. Ali ker so potrebe občinske in šolske različno-vrstne, zato se na to celj ne more toliko obrniti kolikor bi želeli bilo. Na srečo kapelske fare obstoji ena ustanovitev po pokojnem leta 1826 umrlem g. Kavčič-u, vsled katere tačasni kapelski župnik vsako leto za 50 goldinarjev koristnih in podučljivih knjig kupiti in med odraščeno mladež razdeliti ima. Med mnogimi veljavnimi kapelskimi župljani sliši se čó dolže več glasov, kateri dovolj jasno poudarjajo, ka one knjige, katere g. župnik M. R. ob koncu šolskega leta med odraščeno mladost razdeljujejo ne morejo 50 gold. koštati. — Za tega delj svetujemo g. župniku M. R., naj takim pomislekom s tem nasproti pridejo, da za teh 20 let, katere pri Kapeli župnikujejo, javno račun položijo. Poznati so kakor „dober virt“ zato neje dvojbe, ka imajo vse prijimke in stroške zapisane in mrmranju bo kraj. Očekujemo odgovor. Brez zamere. Drugo pot več. —

Iz tržaške okolice, 26. sept. [Izv. dop.] Veliko se je že govorilo in pisalo o narodnosti učiteljev tržaške okolice, trdilo se je od ene strani, da so nekateri narodni, drugi mlačni, spet drugi zagrizneni nasprotniki naroda, čigar kruh jedo. — Bela Ljubljana zdaj upamo da večino slovenskih učiteljev hrani, zatorej pa se tudi tukaj drug drugega radovedno poprašujemo, koliko slovenskih učiteljev tržaške okolice se je tega važnega zbora udeležilo. — Upamo vendar, da naši učitelji se bodo bolj srčne pokazali kakor nekateri ljubljanski, ki iz strahu, da bi se nemškutarjem ne zamerili, se zbora nijso ndeležili. Res da v Trstu nemškutarjev nij, pa tu imamo druge hude nasprotnike, lahone in tudi tukaj morebiti da se je znašel kateri tako boječ, da nij si upal v Ljubljano, da bi se preljubeznjivemu lahonskemu magistratu ne zameril. Iz sporočil se nadejamo torej izvedeti ali imamo tukaj prave za našo reč vnete može ali le ponižne sluge mestnega magistrata.

Iz Zagreba 29. sept. [Izvir. dob.] Rauchijanci rujejo spet z večjo pogumnostjo. Tu in tam se prikaže čez noč kaka nova Rauchijanska krtina. „Obzor“ je celo javil, da se kujejo novi memorandumi. Za slučaj, ako se regnikolarni deputaciji glede revizije Rauchijanske nagodbe ne sporazumete, se je bati, da Rauch spet ban postane. Iz skupnega drž. zbora v Pešti nijsmo še niti ene vesele vesti sprejeli. Magjari so leta 1872. isti, kateri so bili leta 1845, ko so dali na Markovem trgu na narod streljati. Naše upanje na kolikaj vspešno revizijo nagodbe je pri takem stanju stvari celo skromno postalo. Zelo neugodno nas je vest dirnila, da se v hiši velikašev skupnega drž. zbora v Pešti prigodom adresne debate nij sprejel Smaičev izpravek glede Dalmatinskega vprašanja. On je namreč predložil, naj se v adresi izreče, da Hrvati priklopljenje Dalmacije žele, in to se nij sprejelo, češ Magjari reklamirajo Dalmacije v svoje ime.

Tukajšuji odvetnik dor. Lovro Vidrič stavljen je pod kriminalno preiskavo zavolj sestavka „pravosudje u kotaru Sisačkom“ priobčenem ne davno v „Obzoru“. To poročam zavolj tega, ker je dr. Vidrič rojen Slovenec. On ima pa take dokaze vrokah, da ga bo moral sod takoj po prvem zaslišanju za nekrivega spoznati tekmeča okrajnega sodca v Sisku Crnkovića v preiskavo potegniti. Crnkovič namreč že od Rauchovih časov sem tako in še

huje rogovili v siškem okraji kakor njegov sosed turški spaja v Dubici.

Govoril sem z nekimi hrvatskimi gospodi, ki so bili pri Preširnovi svečanosti v Vrbi, na učiteljskem zboru, in pri glavni skupščini Matičarjev v Ljubljani. Glede Preširnovi svečanosti in učiteljskega zbora so vsi polni hvale. Glede glavne skupščine Matičarjev mi je pa nekdo rekel, da se je dor. Costa tako vedel, kakor predsednik kake Rauchijanske skupščine, ter še pristavil, da je za Slovence prava narodna nesreča, da je Costa iz velikega Nemea postal slovenski narodnjak!

Politični razgled.

V politično suhih časih je veliko pozornost vzbudilo Greuterjevo pismo v „Vaterlandu“, kjer ta tirolski poslanec Čehom in vsem večjim češkim novinam očita, da so tudi liberalni. — Take tožbe v federalističnem taborju so le mogoče, ako se od neke strani hoče cerkvena stvar s politično popolnoma zmešati, ali za prav poslednja v prvi vtopiti — kar ne pojde. Radovedni smo na odgovor čeških novin, posebno vrle „Politike“, katero Greuter napada. —

V delegacijah je bilo več odstavkov vojnega proračuna sprejeto. Minister Kuhn sme računati, da bode dobil kolikor terjaja, skoro brez prizreka.

Iz Dunaja prinašajo magjarski listi zadnje dopise, kateri poročajo, da ministerstvo Auerspergovo ne stoji trdno, da posebno cesarjevega polnega zaupanja nema več, ter da je mogoče, da se čez noč zgodi velika sprememba.

Iz nemške države izveda „Pokrok“ iz dobrega izvora, da je dostojnikom pruske armade zapovedano učiti se z veliko pridnostjo ruskega jezika. Znano je, da je bilo pruskim oficirjem pred avstrijsko-prusko vojno zapovedano učiti se češkega jezika. Pruska politika se je tačas pokazala dalekogledna. Tudi zdanje učenje ruskega jezika — pravi „Pokr.“ — bode zanimalo ruskega carja, ki se je ravno iz shoda večnega miru iz Berlina vrnil, kakor mora zanimati tudi ruski narod.

Iz Belgrada brzjavljajo, da je knez Milan med zvonjenjem in streljanjem s kanoni zapustil mesto ter odšel v Kragujevac, kjer začne srbiska narodna skupščina svoje zborovanje.

Razne stvari.

* (Matičine volitve.) Škrutiniranje se je 26. t. m. ob 4ih popoldne začelo. Dva Matičina odbornika podala sta se o tem času v Matičino sobo, da bi nazoča bila med škrutiniranjem ter hitro poizvedla rezultat. A g. dr. Costa vprašal je zbrane gg. škrutinatorje, jeli sme razun njih še kdo drugi nazoč biti in odločili so s štirimi glasovi proti enemu (g. Turka), da je škrutiniranje skriven akt in da nihče ne sme zraven biti razun škrutinatorjev. Vendar se ta sklep nij dosledno vršil, ker g. dr. Costa, ki nij bil voljen med škrutinatorje, nij bil le nazoč, ampak je celo vodil ves akt. S katero pravico se je udeležil g. dr. Costa? On je predsednik odbora, pa nikdo ga nij volil za predsednika škrutinatorjem. Če se eden odbornik izključi, mora to veljati za vsacega družega, in ko bi ta drugi bil tudi g. dr. Costa. V nedeljo 29. t. m. končalo se je škrutiniranje. Izvoljeni so, kakor je „Narod“ že naprej povedal, Novičini kandidati z 780 glasovi proti 670, katere so dobili po „Narod-u“ nasvetovani kandidati. Vladali bodo tedaj zanaprej v Matičnem odboru gospodarski elementi, slovenski pisatelji pa se sistematično izbacujejo iz odbora društva, katerega namen bi moral biti, omiko med slovenskim ljudstvom razširjati. Še enkrat je zmagal terorizem one svojati, ki hoče zatirati ves narodni duševni napredek, da le zadostuje svoji samopašni vladoželjnosti. Pustimo jim to Pyrrhusovo zmago in se raji veselimo, da je skoro vse posvetno slovensko razumništvo

se v nepričakovano zdatnem številu zbiralo pod zastavo: Vse za domovino, omiko in svobodo! — Temu izidu volitev se nikdo ne bo čudil, kdor ve, da je med udi Matice 800 duhovnikov, ki so z malimi izjemki glasovali za Novične kandidate. Naj tedaj posvetni udje v vedno večem številu pristopajo temu društvu tudi zanaprej, kot so letos začenjali. 15. volilcev se je našlo, ki so svoje Narodovim kandidatom dane glase preklicali, večina od njih po nagovarjanji g. Lesarja, ki je pošteni posel opravljal, volilce, ki so že podpisali volilno listino, nagovarjati in zarotovati, naj prekličejo svoje glase. Čestitamo g. Lesarju k temu uspehu, čeravno nekteri sodijo, da taka agitacija se mora imenovati nesramna in nespodobna. Vsaj bo zdaj mirno naprej tajnikoval, gotovo na veliki dobiček — Matici.

* (Profesor Vodušek) bode — če smo prav podučeni — poslal „Novicam“ svojo slovensko „grško slovnico“, ki jo je spisal, da mu jo v zlato vežejo, kakor so obljubile to javno v 39. številki. Čestitamo mu!

* (Prof. Josip Šuman) je, iz mariborske gimnazije prognan, — prosil bil za odpust zaradi rodovinskih razmer in da bi svoja literarna dela na zlato končal — a ministerstvo mu je tudi odpust odbilo. To je tem večja vladna brezobzirnost, ker prof. Šuman v svojej dvanajsetni službi nij nikdar odursta prosil niti imel, pač pa je imel vedno več ur učiti nego je postavno predpisano in je čisto svoje bolne kolege radovoljno supliral. Torej vrlemu rodoljubu ne preostaje drugo nego iti na nemško gimnazijo v Ried, v eksil, od koder upamo, da se vsaj kmalu zopet vrne v milo domovino. — Med tem ko naše domače moči Nemci proganjajo, nemajo niti svojih; tako je mariborska gimnazija zdaj čisto derutna, in ravna se proti zakonito na njej.

* (Na mariborsko realko) je imenovan za profesorja Horak, menda rodom Čeh. A namesto da bi oktobrom nastopil mesto, katero mu je minister za uk. odločil — odkazuje mu vojno ministerstvo, da ne more iti deca izrejat, nego puško nositi kot enoletni prostovoljec.

* (Imenovan) je avskultant g. Jož. Parz za adjunkta pri okrajni sodnji v št. Lenartu in avskultant g. Gv. Schmeditz za adjunkta pri okrajni sodnji v Brežicah. — Suplent Hugo Horak od nemške drž. gimnazije v Brnu je imenovan za pravega učitelja na višji realki v Mariboru.

* (Izpraznene službe.) Na c. k. vadvnici združeni z učiteljskim pripravniščem v Ljubljani dve učiteljski službi (800 gld. in petletne doklade po 100 gld.); prošnje do 6. oktobra. — Na Brdu in v Idriji ste razpisani notarski službi; prošnje v 14 dneh. — Pri okrožni sodnji v Novem mestu služba svetovaleca.

* (Cesar) je 24. jetnikom v Koprnu, in 9 jetnikom zaprtim v Gradiški odpustil daljno kazen bili so torej 23. t. m. oslobodjeni ječe.

* („Seljak“) se imenuje nova hrvatska knjiga, katera je nastala iz člankov župnika Vilka Švelca objavljenih v „Pučkem prijatelju“. Gosp. Francelj, naš rojak, urednik imenovanega časopisa, je Švelčeve članke v posebni knjigi na svetlo dal, katera podučuje hrvatskega seljaka (kmeta) v vseh njega se tikajočih stvareh. Hrvatski listi opominjajo domoljube, naj knjigo gospoda Francelja med narod razdele.

* (Cesar Ferdinand) se je one dni povrnil iz svojega poletnega stanovanja v Prago. Bivši vladar je bolehen in tako slab, da so ga morali nesti iz železničnega voza v kočijo. Kakor znano, ima cesar Ferdinand sedaj 79 let.

* (Pred celjsko okrožno sodnijo) je bila minoli teden končna obravnava proti Zefi Kačman, doma blizu Konjic, katera je bila obtožena, da je na lanski sv. večer svojega moža s sekuro umorila. Kačman je včasih ves divji bil in tudi na sv. večer je začel po hiši razsajati, je vrgel očeta svoje žene s peči in nazadnje je prišlo tako daleč, da je njegova žena mu sekuro, katero je v rokah imel, izdrla in mu glavo vso razsekala. Zefa Kačman obstoji, da je svojega moža umoriti

hotela, zato predlaga državni pravdnik, naj jo sodišče obsodi na smrt. Zagovornik dr. Holzinger pa dokaže, da so se pri umoritvi Kačmana tudi druge osebe udeležile. Končno obsodijo Zefa Kačman samo na dva meseca ječe.

* (Lakoto) bodo tudi letos mnogi prebivalci Banata trpeli. V veliki skupščini torontalske županije je n. pr. podžupan grof Bethlen razložil, da je za najnujnejše potrebe prebivalcev onega kraja potreba poldrugi milijon vag. pšenice in ubogi ljudje pa še desetega dela od tega nemajo. Ogerska vlada tudi ne skrbi za pomoč.

* (Enoletnih prostovoljcev) so koncem letošnjega službenega leta v avstroogerski vojski našli 3584.

* (Ruski jezik) se po poročilu praškega „Pokroka“ pridno uče pruski oficirji. Znano je, da je bilo že dolgo pred 1866letno vojno pruskim oficirjem zaukazano učiti se češkega jezika. Sklepi nadalje so odprti.

* (Slovnica kitajskega jezika) v češkem jeziku pisana, bode v kratkem začela se tiskati v Pragi. Spisal jo je prof. Šercl. Tako napredujejo Čehi, ker ne vklepajo duha svojih pisateljev v španske čevlje, kakor bi to naši „pravaki“ radi.

* (Koliko izdelava časnikar.) Francoski pisec je izbrojil, koliko napiše en časnikar ali novinar. Ako napiše na dan 200 vrst (slovensk novinar jih mora mnogokrat več na dan napisati. Ur.) in 30 let dela, napiše 2.160.000 vrst. To je pa toliko kakor 360 precej debelih zvezkov.

* (Nove pošte.) 1. oktobra bode odprta nova pošta v Guttensteinu na slovenskem Koroškem (ne daleč od Slovenjega Gradca) in v Dragatuši blizu Črnomlja na Kranjskem.

* (Sužnjost na Turškem.) Na Turškem obstoji sultanov ukaz, ki prepoveduje sužnje imeti a v resnici pa Turki še vedno svoje sočloveke kot sužnje rabijo. To osvetljuje sledeča dogodba. Pred kratkim je prišlo črez mejo iz Turskega na Srbsko sedem Čerkesov, vsi v strašnem stanju. Obleka razcepšana, lasje razmršeni, obličja, dasi imajoča še sled velike lepote, suha in bleda, noge vse v ranah — bilo je razvidno, da so ti ljudje enemu Turku ušli. Sibi, h katerim so pribežali, so jim začeli dajati obleko in živje, ko naenkrat pride v oni srbski kraj, kamor so Čerkesi pobegnoli, star Turek lovit svojo „živino“ (tako Turki sužnje imenujejo.) Načelnik srbskega kraja Turku razloži, da je vso pravico do onih beguncev izgubil, ker po srbskih zakonih je vsakdo prost, ki stopi na srbska tla. Čudil se je temu Turek, jezil se, ker so ga oni Čerkesi, kakor je pripovedoval, 7000 piastrov stali, a moral je nazadnje povrniti se v svoj dom brez svoje „živine“. Čerkesi so na Srbskem ostali kot svobodni ljudje.

* („Živnostenska banka pro Čechy na Moravu“) slavnoznani od prvih mož bratovskega češkega naroda ustanovljeni denarni zavod, ki tako vrlo spolnuje svoj namen ohraniti českemu narodu samostalnost na financijelnem polju, naznanja v denšnjem našem listu med inserati, da je napravila podružnico na Dunaji. Mislimo da ne bode nobeden Slovenec, ki ima na Dunaji bankne posle, obotavljal se dajati svoja naročila rajši tej slovanskej ustanovi ko judovskim bankam. Živnostensko banko posebej še priporočati pač nij treba, ker je njena solidnost v vseh obzirih tako obče znana.

List ica uradništva. G. L. v J. in g. J. B. v V. — Prihodnj.č.

V dekliški učilnici v Postojni

gospodičine Karoline Margreiterjeve, kateri je ministerstvo naukov pravico javnosti podelilo, z nemškimi učnim jezikom, se prične poduk 1. dan vinotoka t. l. — Učijo se tukaj vsi predmeti normalnih šol, potem ročna dela, fizika, gospodinjstvo, zemljepisje, zgodovina sveta in na zahtevanje italijanski jezik. Tudi se prevzamejo deklice v celo oskrbovanje. (192—1)

